II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSION

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 28. juli 1978

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/29.440 : Arthur Bell and Sons Ltd. — salgsvilkår)

(Den engelske tekst er den eneste autentiske)

(78/696/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 (1), særlig artikel 3,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 21. september 1977 om på eget initiativ i medfør af artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. 17, at indlede en procedure, for så vidt angår Bell's salgsvilkår,

under henvisning til høring af de berørte virksomheder og personer i overensstemmelse med artikel 19 i forordning nr. 17 og i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 (2),

under henvisning til den af Det rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål den 17. januar 1978 i henhold til artikel 10 i forordning nr. 17 afgivne udtalelse, og

ud fra følgende betragtninger :

I. DE FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

Denne procedure vedrører de salgsvilkår, som Arthur Bell and Sons Ltd. i hvert fald i perioden fra 1. januar 1973 til 14. oktober 1977 har anvendt ved salg af skotsk whisky til kunder hjemmehørende i Det forenede Kongerige.

I det følgende benævnes Arthur Bell and Sons Ltd. »Bell«. Bell's kunder hjemmehørende i Det forenede Kongerige benævnes »engroskunder« og de salgsvilkår, som er genstand for denne procedure, benævnes »de gamle salgsvilkår«.

1. Arthur Bell and Sons Limited

a) Bell er et britisk selskab, som blev registreret i Edinburgh den 19. december 1921, og som har eksisteret siden 1825. Bell har adskillige datterselskaber i Det forenede Kongerige. I 1974 overtog Bell Canning Town Glass Works, en britisk virksomhed, der fremstiller glasflasker.

b) Bell's virksomhed omfatter hovedsagelig destillering af maltwhisky, blanding af whisky og forhandling af blended whisky og skotsk maltwhisky. Selskabets mest solgte mærke er »Bell's Extra Special Scotch Whisky«, en standard blended skotsk whisky, der er lagret i mindst tre år.

c) Bell's samlede omsætning i skotsk whisky var ca. £ 117 mio i 1976, heri indbefattet ca. £ 75 mio i skatter og afgifter. Bell's omsætning i Det forenede Kongerige i 1976 eksklusive skatte og afgifter var ca. £ 20 000 000 og i den resterende del af Fællesskabet £ ... (3).

(1) EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
(2) EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

(3) I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse tal herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

d) Bell anslår, at selskabet i 1976 havde en markedsandel på ... % af den samlede produktion af maltwhisky i Det forenede Kongerige.

e) Det anslås, at Bell gennem de seneste tre år har haft en markedsandel på ... %, for så vidt angår salget af skotsk whisky i Det forenede Kongerige, medens selskabet for ti år siden havde en markedsandel på ... %. Bell har en tilsvarende vigtig markedsposition i Det forenede Kongerige for whisky som sådan, eftersom salget af andre typer whisky sammenholdt med salget af skotsk whisky er ubetydeligt. Bell er den næststørste leverandør af skotsk whisky i Det forenede Kongerige og Bell's Extra Scotch Whisky er den mest solgte skotske whisky i Det forenede Kongerige.

f) Med hensyn til salget af skotsk whisky i fællesskabslandene bortset fra Det forenede Kongerige havde Bell en markedsandel på ca. ... % i 1974, ... % i 1975 og ... % i 1976.

g) Bell sælger i Det forenede Kongerige direkte til ca. 2 400 kunder, som enten er selvstændige grossister (og supermarkeder) eller bryggerier. Nogle af dem er af væsentlig økonomisk betydning. Disse kunder er virksomheder som normalt køber med henblik på videresalg og de benævnes i denne tekst »engroskunder«. I de øvrige EF lande sælger Bell sin skotske whisky gennem forhandlere til hvem der leveres whisky uden afgiftsberigtigelse. Forhandlere af »Bell's Extra Special Scotch Whisky« ; hvoraf der er én i hvert land, har siden 1975 fået deres leverancer til priser, der var noget lavere end de priser, der blev beregnet for leverancer til engroskunder.

2. De gamle salgsvilkår

a) Som svar på Kommissionens anmodning om oplysninger af 4. februar 1976 i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 fremsendte Bell den 5. marts 1976 til Kommissionenen teksten til de gamle salgsvilkår, som Bell havde anvendt i en årrække for salget af skotsk whisky til engroskunder.

b) Disse salgsvilkår var anført på bagsiden af de standard-salgsfakturaer, som Bell anvendte for alt salg i Det forenede Kongerige.

c) Salgsvilkårene indeholdt en bestemmelse, der lød som følger :

»Købers accept af fakturaen forpligter ham til hverken direkte eller indirekte at videresælge eller på anden måde afhænde whisky, der er leveret uden afgiftsberigtigelse, med henblik på eksport til lande uden for Storbritannien.«

d) Bell hævdede, at denne bestemmelse ikke i nævneværdigt omfang begrænsede konkurrencen i fællesmarkedet, især da Bell's salg uden afgiftsberigtigelse, som andrager ... % af selskabets samlede salg udtrykt i mængde, i gennemsnit udgør mindre end ... % af den samlede mængde skotsk whisky, der sælges i Det forenede Kongerige.

e) Den 14. oktober 1977 indførte Bell nye salgsvilkår, som begrænser eksportforbuddet til alene at være møntet på lande uden for Det europæiske økonomiske Fællesskab.

3. Afgiftssystemet i Det forenede Kongerige

a) Den britiske forbrugsafgift skal berigtiges på det tidspunkt, hvor spiritussen overgår til fri omsætning. Spiritus kan bringes i omsætning i uberigtiget stand.

b) Ifølge afgiftssystemet skal der ikke betales afgift af spiritus beregnet på eksport, og betalt afgift kan ikke godtgøres. Varerne eksporteres derfor uden afgiftsberigtigelse.

c) Afgiften i Det forenede Kongerige på en kasse med 12 flasker Bell's Extra Special Scotch Whisky beløb sig pr. 1 marts 1977 til £ 37,92. Dette beløb er ca. fire gange så stort som Bell's salgspris til engroskunder.

II. ANVENDELSE AF EØF-TRAKTATENS ARTIKEL 85

1. Anvendelse af artikel 85, stk. 1

Ifølge EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og at har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt.

a) Bell, og enhver af de engroskunder, der køber Bell's skotske whisky med videresalg for øje, er virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, omhandlede betydning.

b) De gamle salgsvilkår, der findes på bagsiden af den af Bell anvendte standard-salgsfaktura, indeholdt de væsentligste vilkår i de standardkontrakter, som Bell benyttede ved salg til engroskunderne. Disse kontrakter, hvoraf de gamle salgsvilkår udgjorde en væsentlig del, er aftaler mellem virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, omhandlede betydning.

c) De gamle salgsvilkår indeholdt en bestemmelse, som havde til formål og til følge at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet i hvert fald fra den 1. januar 1973 til den 14. oktober 1977.

Bestemmelsen hindrede engroskunderne i at videresælge, gennem videreforhandlere eller på anden måde, Bell's skotske whisky indkøbt uden afgiftsberigtigelse til lande uden for Det forenede Kongerige. Forbrugsafgifterne i Det forenede Kongerige er meget høje (ca. fire gange Bell's pris til engroskunder) og kan ikke godtgøres, når de først er betalt. Følgelig kan kun skotsk whisky, der købes uden afgiftsberigtigelse for så vidt angår de britiske afgifter eksporteres til og videresælges i et andet EØF-land til en konkurrencedygtig pris.

Denne bestemmelse havde derfor til formål at hindre engroskunderne og disses købere i efterfølgende led i overhovedet af eksportere Bell's skotske whisky og være konkurrencedygtige i andre fællesskabslande end Det forenede Kongerige.

Eftersom det ganske klart fremgår, at denne bestemmelse havde til formål at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet, er det ikke påkrævet, at Kommissionen med henblik på at påvise overtrædelse af artikel 85, stk. 1, fastslår, at bestemmelsen også havde denne virkning.

Bell hævdede, uden dog at kunne fremlægge detaljerede oplysninger til støtte for påstanden, at der var ringe sandsynlighed for, at engroskunderne gav sig af med eksport, og at følgerne for konkurrencen i fællesmarkedet derfor var ubetydelige. Eftersom priserne til engroskunderne var højere end priserne til fællesskabsforhandlerne i perioden fra 1975 til 1977, ville det praktisk talt have været umuligt for en forhandler at købe til den britiske hjemmemarkedspris og videresælge med fortjeneste i en anden medlemsstat og at konkurrere med fællesskabsforhandlerne, selv om der kun var tale om dækning »bruttoavancen« (salgsomkostninger, fortjeneste, osv.).

Det har utvivlsomt i visse perioder været meget vanskeligt for parallelimportører af Bell's skotske whisky købt i Det forenede Kongerige at sælge til lavere priser i andre fællesskabslande end Bell's forhandlere. Da det hævdes, at forhandlere har højere salgsomkostninger end parallelimportører, må sådanne vanskeligheder især siges at have været afhængige af, i hvilken udstrækning forhandlernes højere omkostninger var lavere end den forskel, der fra tid til anden var mellem de af Bell opretholdte to prisniveauer.

Det pågældende forbud hindrede imidlertid alle engroskunder og disses købere i at påføre forhandlerne i andre fællesskabslande af Bell's skotske whisky nogen faktisk konkurrence eller fratog dem muligheden for at konkurrere. De hindredes især i at lægge noget væsentligt pres på forhandlerne, således at disse ville have været tilskyndet til at reducere salgsomkostningerne og have nøjedes med en rimelig fortjeneste. Desuden havde bestemmelsen den faktiske virkning, at den hindrede engroskunderne i at konkurrere i andre fællesskabslande med forhandlere af andre mærker i skotsk whisky eller for så vidt angår ikke-skotsk whisky. Endelig påvirkede eksportforbuddet konkurrencemønsteret i andre fællesmarkedslande i henseende til både skotsk og ikke-skotsk whisky, fordi leveringsmuligheder af væsentlig betydning — nemlig forhandlere i produktionslandet — set i forhold til Bell's skotske whisky udelukkedes.

d) Bestemmelsen i omhandlede gamle salgsvilkår begrænsede i betydeligt omfang konkurrencen inden for fællessmarkedet.

De i form af et eksportforbud af den her omhandlede type fremkaldte hindringer for handelen mellem medlemsstaterne hindrer oprettelsen af et enhedsmarked for medlemsstaterne og hindrer den faktiske og potentielle konkurrence, for så vidt angår erhvervsdrivende, der berøres af et sådant forbud. Uanset at Bell selv og Bell's forhandlere i øjeblikket sælger forholdsvis små mængder Bell's whisky i andre fællesskabslande end Det forenede Kongerige, lagde den pågældende bestemmelse hindringer i vejen for en udnyttelse af mulighederne for at eksportere store mængder af det omhandlede produkt, for så vidt angår talrige engroskunder.

I så henseende er Bell's markedsandel for skotsk whisky eller andre typer whisky i Det forenede Kongerige absolut relevant. Bell sidder på ca. . . . % af disse markeder, og det pågældende eksportforbud begrænsede derfor i betydeligt omfang leveringsmuligheder, som ellers ville stå åbne for forhandlerne og forbrugere i andre fællesskabslande.

At forbuddet alene gælder salget af ikke afgiftsberigtiget Bell's skotsk whisky, som kun udgør . . . % af det samlede salg af skotsk whisky i Det forenede Kongerige, er ikke en relevant betragtning. Eksportforbuddet berørte potentielt Bell's samlede salg i Det forenede Kongerige, som — hvis det skete med eksport for øje — måtte ske uden afgiftsberigtigelse.

Hvad angår de af Bell's restriktive vilkår berørte parter, hindrede eksportforbuddet alle 2 400 engroskunder i at eksportere til andre fællesskabslande og i at konkurrere med de talrige forhandlere af whi-

sky i disse lande. Mange af disse engroskunder er ret betydelige og er villige og i stand til at gå ind i eksportvirksomhed, og talrige forhandlere i andre fællesskabslande er potentielle købere af Bell's skotske whisky, som videresælges af britiske engroskunder.

Det er også relevant at tage hensyn til betydningen af Bell's handelsmæssige stilling i betragtning af selskabets betydelige omsætning.

Bestemmelsen om eksportforbud i de gamle salgsvilkår kan således ikke anses for at have påvirket konkurrencen inden for fællesmarkedet i så ringe grad, at den ikke omfattes af forbuddet i henhold til artikel 85, stk. 1.

e) Det i de gamle salgsvilkår indeholdte direkte eksportforbud påvirkede efter al sandsynlighed handelen mellem medlemsstaterne.

Ifølge sagens natur var det sandsynligt, at begrænsningen påvirkede handelen mellem medlemsstaterne, eftersom den hindrede engroskunderne i Det forenede Kongerige i at handle med andre medlemsstater i Fællesskabet. Den forårsagede en kunstig opdeling af det fælles marked og hindrede oprettelsen af et enhedsmarked for medlemsstaterne. I så henseende havde den pågældende begrænsning direkte både faktisk og potentiel indflydelse på handelsmønsteret mellem medlemsstaterne, eftersom den hindrede engroskunderne og deres købere i at eksportere et produkt, der allerede forhandles og har vundet indpas i de øvrige fællesskabslande uden for Det forenede Kongerige. På baggrund af de under punkt d) anførte betragtninger kunne den pågældende bestemmelse endvidere påvirke handelen inden for de enkelte medlemsstater i betydeligt omfang.

Ovennævnte bestemmelse, som var indeholdt i de af Bell indtil den 14. oktober 1977 benyttede salgsvilkår, var derfor en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, i hvert fald i perioden fra 1. januar 1973 til 14. oktober 1977.

2. Anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 3

I henhold til artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på enhver aftale mellem virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved, og som

— hverken pålægger de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål;

— eller giver disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

I medfør af artiklerne 4 og 25 i forordning nr. 17 skal aftaler anmeldes for at kunne blive fritaget i henhold til artikel 85, stk. 3, medmindre de falder ind under de i artikel 4, stk. 2, nævnte kategorier af aftaler, især aftaler, hvori der kun deltager virksomheder fra én medlemsstat, og som ikke vedrører ind- og udførsel mellem medlemsstater (artikel 4, stk. 2, nr. 1)).

De gamle salgsvilkår var ikke fritaget for anmeldelse i medfør af artikel 4, stk. 2, nr. 1), i forordning nr. 17; selv om de indgår i en række aftaler mellem virksomheder fra én medlemsstat, nemlig Det forenede Kongerige, vedrører de ind- og udførsel mellem medlemsstater.

Desuden er de gamle salgsvilkår ikke formelt blevet anmeldt i overensstemmelse med bestemmelserne i Kommissionens forordning nr. 27 ([1]), men udelukkende meddelt Kommissionen efter anmodning fra denne.

De gamle salgsvilkår kan derfor ikke fritages i henhold til artikel 85, stk. 3.

III. ANVENDELSE AF ARTIKEL 3, STK. 1, I RÅDETS FORORDNING NR. 17

I henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. 17, kan Kommissionen, når den efter begæring eller på eget initiativ konstaterer, at der foreligger en overtrædelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, ved en beslutning pålægge de pågældende virksomheder at bringe de konstaterede overtrædelser til ophør.

Kommissionen har bemærket at Bell har ophævet det udtrykkelige forbud mod eksport til EØF-lande som var indeholdt i de gamle salgsbetingelser som selskabet anvendte indtil den 14. oktober 1977. Kommissionen kræver imidlertid, at Bell holder sig fra gennem salgsvilkårene at indføre eventuelle yderligere foranstaltninger med det sigte at begrænse eksporten fra Det forenede Kongerige til andre fællesskabslande, for så vidt angår den skotske whisky, som er købt af selskabets engroskunder.Dette gælder især for enhver handling, som Bell måtte skride til med til på at begrænse salget af skotsk whisky uden afgiftsberigtigelse —

([1]) EFT nr. 35 af 10. 5. 1962, s. 1118/62.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Det udtrykkelige forbud mod at eksportere fra Det forenede Kongerige til andre fællesskabslande, som indtil 14. oktober 1977 var indeholdt i de salgsvilkår, der var en bestanddel af de kontrakter vedrørende salg af skotsk whisky, der var indgået mellem Arthur Bell and Sons Ltd. og selskabets i Det forenede Kongerige hjemmehørende engroskunder, var i hvert fald i perioden fra 1. januar 1973 til 14. oktober 1977 en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 2

Arthur Bell skal afstå fra at tage yderligere skridt ved hjælp af salgsvilkår med det sigte at begrænse eksporten fra Det forenede Kongerige til andre fællesskabslande af skotsk whisky, der er købt af selskabets i Det forenede Kongerige hjemmehørende engroskunder.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til Arthur Bell and Sons Ltd., Cherrybank, Perth PH2 0NG, Skotland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 28. juli 1978.

På Kommissionens vegne

Raymond VOUEL

Medlem af Kommissionen